

Utjämnning av LSS-kostnader mellan kommuner

Bidrags- och avgiftsåret 2004

OE0113

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Offentlig ekonomi

A.2 Statistikområde

Kommunernas finanser

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: SCB, Avdelningen för ekonomisk statistik, Enheten för statistik om offentlig ekonomi (ES/OE)

Adress: 701 89 Örebro

Kontaktpersoner: Olle Storm och Andreas Giaever

Telefon: 019-17 61 47 respektive 019-17 64 52

Telefax: 019-17 63 05

E-post: offentlig.ekonomi@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB, Avdelningen för ekonomisk statistik, Enheten för statistik om offentlig ekonomi (ES/OE)

Adress: 701 89 Örebro

Kontaktpersoner: Olle Storm och Andreas Giaever

Telefon: 019-17 61 47 respektive 019-17 64 52

Telefax: 019-17 63 05

E-post: offentlig.ekonomi@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

–

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

–

A.9 EU-reglering

EU-reglering saknas.

A.10 Syfte och historik

Riksdagen beslutade den 13 november 2003 om införande av ett nationellt system för utjämning av LSS-kostnader mellan kommuner. Det nya utjämnings-systemet gäller fr.o.m. bidrags- och avgiftsåret 2004. Riksdagsbeslutet baserades på regeringens proposition *Utjämning av vissa kostnader för stöd och service till funktionshindrade* (Prop. 2002/03:151). Regeringens förslag var i sin tur baserat på ett tidigare betänkande, *Utjämning av LSS-kostnader* (SOU 2002:103).

Vid ingången av år 1994 trädde lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och lagen (1993:389) om assistansersättning (LASS) i kraft. Det från år 2004 införda utjämningsystemet är ett nationellt och samtidigt inomkommunalt system för utjämning av kostnader för verksamheter enligt dessa båda lagar. Systemet är skilt från det ordinarie kostnadsutjämningsystemet för kommuner.

A.11 Statistikanvändning

Utfallet av SCB:s beräkningar används som underlag för *Skatteverkets* beslut om de bidrag och avgifter som kommunerna skall erhålla från respektive betala till utjämningen.

A.12 Uppläggning och genomförande

Beräkningar för ett visst bidrags-/avgiftsår görs minst två gånger, dels en gång i september och en gång i december. Septemberberäkningen är preliminär och görs för att kommunerna skall få ett underlag för sitt budgetarbete för det kommande året. Resultatet av decemberberäkningen utgör underlag för Skatteverkets preliminära beslut om bidrag och avgifter. Om en kommun påtalar ”brister och oriktiga uppgifter i underlaget för beslutet” kan beräkningarna utföras en tredje gång för samma bidrags- och avgiftsår. – För bidrags- och avgiftsåret 2004 som är det första året med utjämningsystemet har delvis en annan tidtabell gällt.

Utjämningen regleras av en lag om utjämningsavgift (SFS 2003:886) respektive en lag om utjämningsbidrag (SFS 2003:887) för utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade. Mer detaljerade föreskrifter för beräkningarna finns i en särskild förordning (SFS 2004:9). Lagarna och förordningen trädde i kraft den 1 mars 2004.

En kommuns grundläggande standardkostnad beräknas som antalet insatser av olika slag enligt LSS multiplicerade med en riksgenomsnittlig kostnad för respektive insats, med summering över alla typer av insatser. Tillägg görs sedan för kommunens ersättning till försäkringskassan enligt LASS. Efter justering av den på så vis erhållna standardkostnaden med kommunens koncentrationsindex och dess personalkostnadsindex erhålls den slutliga standardkostnaden. Se vidare under 2.2.6 Modellantaganden nedan.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Några systemförändringar inför bidragsåret 2005 har inte aviserats. Det kommunvisa beräkningsunderlaget kommer dock till stor del att uppdateras inför nästa beräkningsomgång.

Uppgifterna om kommunernas kostnader för LASS som idag hämtas från kommunernas räkenskapssammandrag (RS) skall i en framtid hämtas från Riksförsäkringsverket.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Underlag för de årliga beräkningarna erhålls från Socialstyrelsen vad avser antalet beslutade LSS-insatser med fördelning efter typ och kommun. Vidare används uppgifter om kostnader för LSS och LASS från de kommunala räkenskapssammandragen (RS) dels på kommunnivå, dels på riksnivå.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Beräkningarna resulterar för varje kommun i en teoretisk kostnad, en standardkostnad, för berörda verksamheter. Standardkostnaden anges i kronor per invånare. Bidraget/avgiften anges i kronor.

1.1.1 Objekt och population

Populationen består av samtliga 290 kommuner.

1.1.2 Variabler

Antalet LSS-insatser per kommun med fördelning efter typ av insats två år före bidrags- och avgiftsåret. Uppgifterna erhålls från Socialstyrelsen som är statistikansvarig myndighet för verksamhetsstatistik på området. Vissa uppgifter om kommunernas kostnader för berörda verksamheter hämtas från kommunernas s.k. räkenskapssammandrag (RS), vilket årligen samlas in och sammanställs av SCB.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska mått som redovisas är summa och vägda medelvärden.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Några redovisningsgrupper är inte aktuella.

1.1.5 Referenstider

Som underlag för beräkningarna avseende bidrags- och avgiftsåret 2004 har statistiken om beslutade LSS-insatser per den 1 september 2002 använts. Ingående kostnadsuppgifter har hämtats från räkenskapssammandragen för år 2002 (RS 2002). De för kommunerna beräknade standardkostnaderna har räknats upp till 2004 års nivå med hjälp av nettoprisindex.

1.2 Fullständighet

Beräkningen omfattar samtliga kommuner.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten i beräkningarna är överlag god.

2.2 Osäkerhetskällor

Osäkerhet föreligger såtillvida att brister i beräkningsunderlaget för enskilda kommuner kan föreligga beträffande dels statistiken över antalet LSS-insatser, dels redovisade kostnader för verksamheterna.

2.2.1 Urval

Beräkningarna innehåller inga urval.

2.2.2 Ramtäckning

–

2.2.3 Mätning

-

2.2.4 Svartsbortfall

–

2.2.5 Bearbetning

Beräkningarna för det första året har gjorts i Excel, där beräkningen av hur mycket varje kommun erhåller/betalar i form av bidrag och utjämning sker.

2.2.6 Modellantagande

Standardkostnad

Beräkningen av den grundläggande standardkostnaden baseras på antalet insatser av olika slag enligt LSS, riksgenomsnittliga kostnader enligt räkningskapssammandraget (RS) för olika typer av insatser samt uppgifter om kommunernas ersättning till försäkringskassan enligt LASS. Standardkostnaden beräknas för varje kommun som antalet insatser multiplicerat med den riksgenomsnittliga kostnaden för respektive insats med summering över alla typer av insatser och slutligen med tillägg av ersättningen till försäkringskassan enligt LASS.

Kostnadsskillnader p.g.a. verksamheternas koncentration till vissa kommuner

Den beräknade standardkostnaden enligt ovan skall multipliceras med ett index, ett s.k. *koncentrationsindex* (k-ix), som baseras på hur mycket genomsnittskostnaden per insats påverkas av andelen personer med funktionshinder inom en kommun. Syftet med beräkningen kan sägas vara att reducera för stordriftsfördelar och att kompensera för smådriftsnackdelar. – Indexet skall inte uppdateras årligen.

Antalet berörda personer, i *personkrets 1-3* enligt LSS, i kommunen ställs i relation till kommunens folkmängd. Erhållet andelstal divideras sedan med motsvarande andelstal för hela riket. Resultatet av denna operation, upphöjt till -0,16, utgör kommunens koncentrationsindex. Värdet på exponenten har lagts fast efter statistiska beräkningar. De kommuner som har en högre andel än genomsnittet i riket får ett avdrag vid beräkningen av standardkostnaden inklusive k-ix och vice versa.

Underlag respektive formel för beräkning av koncentrationsindex

Underlag

P123k = Antal personer i personkrets 1-3 i kommunen den 1 september 2002.

P123r = Antal personer i personkrets 1-3 i hela riket den 1 september 2002.

p = Exponent som justerar för koncentrationens effekt på standardkostnaden. Exponentens värde uppgår till -0,16.

ik = Antal invånare i kommunen den 31 december 2002.

ir = Antal invånare i hela riket den 31 december 2002.

Formel

$$((P123k/ik) / (P123r/ir))^{-0,16}$$

Kostnadsskillnader p.g.a. skillnader i behov av stöd och service

Som mått på kostnadsskillnaderna används ett *personalkostnadsindex* (pk-ix). Indexet mäter omsorgsbehovet hos de personer som har insatser enligt LSS.

Beräkningen av indextalet baseras på uppgifter för enskilda kommuner ur det kommunala räkenskapssammandraget (RS). Indexet motsvarar 70 procent av skillnaden mellan en kommuns egna redovisade personalkostnader och de personalkostnader som ingår i den grundläggande standardkostnaden enligt ovan. Motivet till att kompensation endast sker för 70 procent av skillnaden är att minska risken för att kompensation utgår för skillnader i effektivitet och politiska ambitioner. – Indexet skall inte uppdateras årligen.

Beräkning av bidrag/avgift

Standardkostnaden för en viss kommun, efter justering med koncentrationsindex och personalkostnadsindex och uttryckt i kronor per invånare, jämförs med motsvarande riksgenomsnittliga standardkostnad. Kommuner som har en standardkostnad som överstiger riksmedelvärdet får ett utjämningsbidrag, övriga betalar en utjämningsavgift. Bidraget/avgiften i kronor erhålls genom att bidraget/avgiften i kronor per invånare multipliceras med kommunens folkmängd den 1 november året före bidrags- och avgiftsåret.

Utjämningsystemet skall införas under en period av fem år och är därför försett med övergångs- eller införanderegler. Den högsta avgift som kan utgå för år 2004 är satt till 250 kr per invånare, vilket utgör ett *tak* för avgiften. Motsvarande belopp för följande år uppgår till 550 kr för 2005, 850 kr för 2006, 1 150 kr för 2007 och 1 450 kr för 2008. På bidragssidan skall det belopp som beräknats för en kommun minskas med högst 270 kr för 2004, vilket därigenom utgör ett *tröskelvärde* för bidraget. Motsvarande värden för 2005 och 2006 är 70 kr respektive 15 kr per invånare. Fr.o.m. 2007 utgår således beräknade bidrag fullt ut. Först från 2009 betalar alla kommuner full avgift, utan begränsning eller tak.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Beräkningarna innehåller inga osäkerhetsmått.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Beräkningarna görs minst två gånger om året. Senast den 1 oktober ska kommunerna få tillgång till en preliminär version av beräkningarna inför det kommande bidragsåret ("preliminärt utfall"). Senast den 10 januari bidragsåret skall Skatteverket ha tillgång till de definitiva beräkningarna som underlag för preliminära beslut ("utfall"). Vid påpekanden om fel och brister i beräkningsunderlaget görs erforderliga revideringar och beräkningarna görs om en tredje gång inför Skatteverkets slutliga beslut senast den 15 april ("reviderat utfall"). – För det första bidragsåret har delvis en annan tidtabell gällt.

3.2 Framställningstid

Arbetet med beräkningarna bedrivs huvudsakligen och i perioder under tiden maj till december året före bidragsåret.

3.3 Punktlighet

Tidpunkten för presentation av uppgifterna bestäms av förordning (SFS 2004:9).

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Möjligheter till jämförelser över tiden föreligger ännu inte.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Kommunerna kan jämföra sig med varandra.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

–

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultatet av beräkningarna presenteras på SCB:s webbplats, www.scb.se, under ämnesområdet *Offentlig ekonomi*. Dessutom tas särskilda tabellhäften fram som bl.a. utgör bilagor till Skatteverkets beslut.

5.2 Presentation

–

5.3 Dokumentation

Dokumentation över hur beräkningarna går till kan erhållas från SCB, Enheten för statistik om offentlig ekonomi.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Underlaget för beräkningarna presenteras till mycket stor del i SCB:s tabellhäften. Någon fullständig redovisning av antalet LSS-insatser för alla kommuner kan dock inte göras av sekretesskäl.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar kan lämnas av Olle Storm, tfn 019-17 61 47, eller Andreas Giaever, tfn 019-17 64 52. Gemensam e-postadress: offentlig.ekonomi@scb.se